

article/n/problemy-metodiki-otsenki-regionalnyh-investitsionnyh-proektov-1

Statystychnyi zbirnyk «Rehiony Ukrainy» 2008 [Statistical Yearbook "Regions of Ukraine" 2008]. Ch. 1. Kyiv: Derzhkomstat Ukrainy, 2008.

Statystychnyi zbirnyk «Rehiony Ukrainy» 2008 [Statistical Yearbook "Regions of Ukraine" 2008]. Ch. 2. Kyiv: Derzhkomstat Ukrainy, 2008.

Statystychnyi zbirnyk «Rehiony Ukrainy» 2012 [Statistical Yearbook "Regions of Ukraine" 2012]. Ch. 1. Kyiv: Derzhkomstat Ukrainy, 2012.

Statystychnyi zbirnyk «Rehiony Ukrainy» 2012 [Statistical Yearbook "Regions of Ukraine" 2012]. Ch. 2. Kyiv: Derzhkomstat Ukrainy, 2012.

Verlanov, Yu. Yu., and Verlanov, O. Yu. "Efektivnist regionalnykh investitsii v Ukraini [The effectiveness of regional investments in Ukraine]." *Naukovi pratsi* vol. 99, no. 86 (2008): 102-110.

Velykyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Great Dictionary of the Ukrainian language]. Irpin: VTF Perun, 2005.

Yakupova, L. V. "Otsenka effektivnosti finansirovaniia i realizatsii regionalnykh investitsionnykh proektov [Evaluating the effectiveness of funding and implementation of regional investment projects]." <http://www.dissercat.com/content/otsenka-efektivnosti-finansirovaniya-i-realizatsii-regionalnykh-investitsionnykh-proektov>

УДК 332.122:379.84

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ

БОГОСЛАВЕЦЬ О. Г.

УДК 332.122:379.84

Богославец О. Г. Механізм формування територіально-рекреаційних комплексів в Україні

Стаття присвячена теоретичним, методичним і практичним питанням формування показників ресурсної забезпеченості та інтенсивності розвитку рекреаційної сфери регіонів України в умовах постіндустріальної економіки. Висвітлено напрями оптимізації рекреаційної сфери окремих регіонів, які полягають у територіальній модернізації існуючого рекреаційного потенціалу та створенні нових функціональних компонентів рекреаційного простору. З цією метою, для вдосконалення містобудівних центрів та елементів територіально-рекреаційних систем, за об'єктивних умов недостатності рекреаційних ресурсів у них, запропоновано заходи по створенню «центрів туризму і рекреації». Для просторового розширення меж рекреації регіонів досліджено завдання та функції спеціалізованих логістичних центрів.

Ключові слова: рекреація, рекреаційні системи, інвестиційна привабливість, реформування економіки, ресурсна забезпеченість, релаксації та оздоровлення, соціально-демографічні відмінності, територіально-рекреаційні комплекси.

Табл.: 1. **Бібл.:** 7.

Богославец Оксана Григорівна – асистент, кафедра регіональної економіки, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: gooodi@bigmir.net

УДК 332.122:379.84

Богославец О. Г. Механизм формирования территориально-рекреационных комплексов в Украине

Статья посвящена теоретическим, методическим и практическим вопросам формирования показателей ресурсной обеспеченности и интенсивности развития рекреационной сферы регионов Украины в условиях постиндустриальной экономики. Выделены направления оптимизации рекреационной сферы отдельных регионов, которые заключаются в территориальной модернизации существующего рекреационного потенциала и создании новых функциональных компонентов рекреационного пространства. С этой целью, для усовершенствования градостроительных центров и элементов территориально-рекреационных систем, в объективных условиях недостаточности рекреационных ресурсов в них, предложены меры по созданию «центров туризма и рекреации». Для пространственного расширения границ рекреации регионов исследованы задачи и функции специализированных логистических центров.

Ключевые слова: рекреация, рекреационные системы, инвестиционная привлекательность, реформирование экономики, ресурсная обеспеченность, релаксация и оздоровление, социально-демографические отличия, территориально-рекреационные комплексы.

Табл.: 1. **Библ.:** 7.

Богославец Оксана Григорьевна – ассистент, кафедра региональной экономики, Киевский национальный экономический университет имени В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: gooodi@bigmir.net

UDC 332.122:379.84

Bogoslavets O. G. Mechanism of Formation of Territorial Recreation Complexes in Ukraine

The article is devoted to theoretical, methodical and practical issues of formation of indicators of resource security and intensity of development of the recreation sphere of Ukrainian regions under conditions of post-industrial economy. It marks directions of optimisation of the recreation sphere of individual regions, which lie in territorial modernisation of the existing recreation potential and creation of new functional components of the recreation space. With this purpose in mind, measures on creation of centres of tourism and recreation are offered for improvement of city centres and elements of territorial recreation systems under objective conditions of insufficiency of recreation resources in them. Tasks and functions of specialised logistics centres are studied for spatial expansion of recreation borders of regions.

Key words: recreation, recreation systems, investment attractiveness, reformation of economy, resource security, relaxation and recovery, socio-demographic differences, territorial recreation complexes.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 7.

Bogoslavets Oksana G. – Assistant, Department of Regional Economics, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: gooodi@bigmir.net

Реформування національної економіки пов'язане з глибокими структурними перетвореннями у всіх сферах суспільного життя, трансформацією господарського комплексу України, здійсненням ефективної регіональної політики тощо. Не менш важливим завданням залишається пошук раціональних методів та способів активізації розвитку тих видів діяльності, для яких існують всі необхідні умови і які, по своїй соціальній результативності та економічній віддачі, можуть скласти гідну конкуренцію традиційним галузям господарства. Серед таких своєрідних «ядер зростання» пріоритетне місце займає рекреаційна сфера.

Дослідження проблем розвитку рекреаційного комплексу знайшли відображення в працях таких зарубіжних і вітчизняних вчених, як Амоша А. І., Бейдик О. О., Глядіна М. В., Захарченко П. В., Зорін І. В., Квартальнов В. А., Кусков А. С., Лемешева М. Я., Мамутов В. К., Нудельман М. С., Фоменко М. В. та інших. У той же час, питання використання інтеграційних ефектів у практиці діяльності рекреаційних комплексів і територіальних компаній вимагають у даний час подальшого опрацювання як у напрямі включення їх в ряд стратегічних орієнтирів розвитку економічних суб'єктів, так і в напрямі створення методологічного інструментарію моделювання таких ефектів.

У статті робиться спроба розглянути механізми формування територіально-рекреаційних комплексів в Україні у системній взаємодії суб'єктів та об'єктів цього процесу. Реалізація механізмів передбачає необхідність подальшого розвитку концепції системного дослідження економічних механізмів діяльності рекреаційного комплексу, яка повинна передбачати врахування нелінійного характеру ходу економічних процесів; істотне підвищення впливу й непередбачуваності конкурентного середовища, у якому розбудовуються курорти і яке дає можливість на практиці вирішувати виникаючі динамічно змінні завдання функціонування вітчизняного рекреаційного сектору економіки.

В умовах постіндустріальної економіки серед низки факторів, що здатні забезпечити розвиток країни, вирішальним стає інтелектуальний капітал. За таких умов головне завдання системи управління вбачається в ефективному використанні інтелектуальних ресурсів, підвищенні їх якості. Як показує практика, нормалізація людського життя, напруги, відновлення працездатності відбувається завдяки такому виду діяльності, як рекреація. Для сучасного етапу суспільного розвитку роль рекреації в процесі відновлення сил людини неухильно зростає.

Економічна сутність рекреаційних послуг сьогодні розглядається у двох проекціях – крім суто матеріальної складової (внутрішній та міжнародний туризм), прямий економічний ефект від якої можна визначити величиною прибутку, вона має нематеріальну складову, а саме: відновлення робочої сили – тобто є умовою продовження самого виробництва.

Рекреація – один із видів раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, задоволення пізнавальних інтересів, оздоровлення та лікування населення, туризму, який спрямовано на повне відтворення фізичних, моральних і креативних сил людини.

Однак рекреація – це не тільки орієнтація на пізнання чогось нового, але й на стрес, стомлюваність. Тому вважається, що чим більше стресовими є умови життя людини, тим більшою є його потреба в рекреації. Ця закономірність приводить до того, що найбільш активними рекреантами часто є мешканці великих міст, а також люди, що мають напружені умови праці. Зокрема, така поведінка найбільше характерна для жителів великих міст і фахівців, що займаються інтенсивною працею, наприклад, систематично працюють із комп'ютерною технікою, займаються трудовою діяльністю, яка несе в собі більше відповідальності тощо.

Одним із напрямів реалізації рекреаційних потреб є пошук розмаїтості, зняття перевантаженості. На думку фахівців, раз у рік необхідно досягати максимальної розмаїтості; раз у квартал – меншого, але також безперечно вираженої розмаїтості. Розмаїтість може бути досягнуто й без переїзду з основного місця проживання. Із просторової точки зору, це пасивна форма рекреації. Проте, вона виконує свої функції й нічим принципово не відрізняється від просторово активної. Для щорічного відпочинку не обов'язково кудись їхати – потрібно лише категорично змінити спосіб життя. Виділені форми рекреації здійснюються за рахунок відновлення в рамках добових, тижневих, кварталних і річних циклів.

Термін «рекреація» є сукупністю етимологічних значень: *rec-reatio* (лат.) – відновлення; *recreation* (франц.) – розвага, відпочинок, зміна дій, яка виключає трудову діяльність і характеризує простір, пов'язаний з цими діями. Отже, поняття «рекреація» характеризує не тільки процес і заходи щодо відновлення сил людини, але і той простір, в якому це відбувається [7, с. 5].

Формування простору – це вибір із безлічі об'єктів та властивостей тих, що відповідають рекреаційним потребам. Отже, зазначені простори відрізняються рекреаційними ресурсами різної цінності, вигіднішим місцем розташуванням. Їх кількісна обмеженість і якісні відмінності в умовах ринкової економіки породжують різницю в результатах господарського використання, тобто суб'єкти господарювання отримують різну величину додаткового прибутку.

Для рекреаційного простору також характерна багатомірність, що обумовлена розмаїтістю груп рекреантів за чисельністю та соціокультурною диференціацією, функціональними типами діяльності, природними, економічними й техноорганізаційними умовами здійснення діяльності. Мірність простору залежать від сфери приналежності суб'єкта рекреаційного процесу до певної вікової, соціальної або професійної групи; здоров'я, активності, інтересів рекреантів тощо. Таким чином, спершу, для освоєння нового рекреаційного простору або розширення й реструктуризації вже існуючого, необхідно провести сегментування груп споживачів рекреаційних послуг за виділеними ознаками.

Суттєвою ознакою, що впливає на розміри, спеціалізацію, розташування простору, є рекреаційний час – відпустка, уїк-енд, рекреаційний час робочого дня. Ця сполученість обумовлена, насамперед, обсягами вільного часу й можливостями відпочиваючих виділити з

нього час на транспортні пересування для здійснення запланованої рекреаційної діяльності.

Різноманіття функціональних і структурних ознак рекреаційних просторів дає можливість світовому господарству сформувавши класифікацію туристичних районів, визначити їх ієрархію. Вони відрізняються такими ознаками: час виникнення, історичні особливості формування; природні, історико-культурні, соціально-економічні передумови формування; рівень розвитку туристської інфраструктури; туристська спеціалізація.

За ієрархією виділяють такі галузеві регіони: туристсько-рекреаційні зони, туристичні макрорайони, мезорайони, мікрорайон та туристські об'єкти.

У сучасній географії також розвивається концепція формування рекреаційних систем. За визначенням Е. Ю. Колбовського, проектування туристсько-рекреаційних систем у регіонах базується на виділенні різних композиційних, функціональних і планувальних елементів. Серед них виділяють композиційні типи:

- ✦ *ареали* – регіони зосередження туристсько-рекреаційних і санаторно-курортних ресурсів.
- ✦ *ядра* – функціонально-економічні й містобудівні центри районів і зон.
- ✦ *осі* – ландшафтні-маршрутні коридори, що зв'язують між собою ареали і ядра в єдиний територіальний каркас.
- ✦ *локуси* – точкові елементи функціонально-планувальної структури, пов'язані з окремими пам'ятниками, турбазами, будинками відпочинку, поселеннями.

Аналізуючи рекреаційний простір України, доцільно зупинитись на особливостях і напрямках оптимізації територіальної й функціональної структури рекреаційних систем у межах адміністративних областей. Вони, на наш погляд, більш вдало поєднують різноманітні композиційні елементи рекреаційного

простору, та є оптимальними за розмірами для реалізації заходів з управління його елементами.

За типологією Глядіної М. В. [3], в основу якої покладені показники ресурсної забезпеченості та інтенсивності розвитку рекреаційної сфери регіонів, виділяються чотири групи регіонів.

I група – регіони з високими показниками ресурсної забезпеченості та інтенсивністю розвитку рекреаційної сфери. До неї відносять АР Крим, Запорізьку, Миколаївську, Одеську, Херсонську, Львівську області.

II група об'єднує регіони з високими показниками ресурсної забезпеченості, однак низькими показниками розвитку рекреаційної сфери. До неї відносять Волинську Закарпатську, Чернівецьку, Івано-Франківську, Київську, Тернопільську, Черкаську, Чернігівську, Хмельницьку області

III група об'єднує регіони з низькими показниками ресурсної забезпеченості, однак високими показниками інтенсивності розвитку рекреаційної сфери. Це Донецька та Харківська області.

IV група найпроблемніша з точки зору ресурсної забезпеченості та рівня розвитку рекреаційної сфери. Зазначені показники мають найнижчі значення. До неї відносять Вінницьку, Кіровоградську, Полтавську, Рівненську, Житомирську, Сумську, Дніпропетровську, Луганську області.

Розглянемо регіони, що складають дві останні групи.

Дослідження особливостей розвитку господарського комплексу та соціально-демографічних процесів України дозволили виділити певні відмінності зазначених регіонів (табл. 1).

Проведений аналіз свідчить: у першу чергу потребують відпочинку, релаксації та оздоровлення трудові ресурси індустріальних, густонаселених і найбільш урбанізованих областей – Донецької, Харківської, Луганської, Дніпропетровської. До того ж, ці регіони відзначаються одними із найнижчих в Україні показників

Таблиця 1

Соціально-демографічні відмінності регіонів України

Соціально-демографічні ознаки				Економічні ознаки
Природний рух (показники природного приросту)	Густота населення	Ступінь урбанізації	Економічно-активне населення за сферами діяльності	Переважаюча спеціалізація економіки регіонів
Низькі: Сумська Кіровоградська, Полтавська, Донецька, Дніпропетровська, Луганська, Харківська Середні – Житомирська Високі – Рівненська	Найвища в Україні: Донецька Висока: Харківська, Дніпропетровська, Луганська Низька: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Рівненська, Житомирська, Сумська	Найвищий в Україні: Донецька Високий: Харківська, Луганська, Дніпропетровська Середній: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Рівненська, Житомирська, Сумська	Невиробнича сфера та науко-місткі галузі промисловості: Харківська, Дніпропетровська Промисловість з важкими умовами праці: Донецька, Луганська Значна частка зайнята у галузях АПК: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Рівненська, Житомирська, Сумська	Індустріальна: Донецька, Харківська, Дніпропетровська, Луганська Індустріально-аграрна: Полтавська, Рівненська, Житомирська, Сумська Аграрно-індустріальна: Кіровоградська, Вінницька

природного руху з високою смертністю, низькою народжуваністю та значним скороченням у віковій структурі частки дітей і молоді. Однак ресурсні можливості зазначених регіонів недостатні для здійснення рекреації відповідно до потреб, а екологічна ємність територій – найнижча в Україні [3].

Напрями оптимізації рекреаційної сфери виокремлених регіонів, на наш погляд, полягають у територіальній модернізації існуючого рекреаційного потенціалу та створенні нових функціональних компонентів рекреаційного простору.

З цією метою звернемось до світового досвіду з організації рекреаційного простору. З урахуванням авторського сприйняття цього процесу слід виділити такі етапи просторового розвитку:

- ✦ освоєння (оцінка, охоплення, захоплення, присвоєння) – здійснюється відпочиваючими й організаторами;
- ✦ конструювання, комбінування (екстенсивне) – здійснюється організаторами;
- ✦ рекомбінація – здійснюється відпочиваючими;
- ✦ «винахід» – знаходження принципово нового заняття й простору;
- ✦ вибір місця для реалізації функції або підбір функції для даного місця;
- ✦ розширення рекреаційних функцій місця (геотехсистеми).

На шляху оптимізації рекреаційної сфери досліджуваних регіонів найбільш суттєвими виглядають останні три етапи. Вони передбачають виділення для здійснення рекреаційних функцій нових видів заняття, які сприятимуть відновленню психофізичних якостей населення під час нетривалого рекреаційного часу, наприклад, протягом уїк-ендів та добового рекреаційного часу. Територіально їх можливо здійснювати у межах існуючих ядер і локусів територіально-рекреаційних систем (ТРС), якими виступають міста, точкові елементи функціонально-планувальної структури, пов'язані з окремими пам'ятниками, турбазами, будинками відпочинку, поселеннями, ландшафтними об'єктами. Зауважимо, що точкових елементів для рекреації в досліджуваних регіонах замало.

За об'єктивних умов недостатності рекреаційних ресурсів, напрями удосконалення містобудівних центрів та елементів ТРС полягають у створенні в них «центрів туризму і рекреації», які суттєво відрізняються від «туристичних і рекреаційних центрів». Останні найбільш поширені в регіонах з потужним рекреаційним потенціалом, що обумовлений історичною спадщиною та природними ресурсами.

Розглядаючи сутність «туристичних центрів» і «центрів туризму», які існують у світовій науковій літературі, слід виділити суттєві розбіжності у передумовах їх створення та функціонуванні. Зокрема, туристський центр – місцевість, що приваблює туристів у силу наявності специфічних рекреаційних ресурсів, зручностей транспортно-географічного положення й доступної для туриста інформації про нього. Він припускає об'єктивну заданість рекреаційного потенціалу, тобто наявність

певного ресурсу, або спадщини, властивої даній місцевості, без яких рекреаційна діяльність не може бути реалізована.

Центр туризму – місто, місцевість або об'єкт, де на базі рекреаційних ресурсів створений комплекс туристсько-екскурсійного обслуговування. Рекреаційні ресурси центрів мають деяку особливість – вони можуть відображати природну та культурну спадщину території, а також бути штучно створеними відповідно до потреб населення, його статевовікових, культурних, професійних особливостей, модних туристичних тенденцій тощо.

Спеціалізована туристична література пропонує розгорнуту типологію туристських центрів і центрів туризму залежно від того, який цикл рекреаційної діяльності (ЦРД) може бути в них реалізований: культурно-історичний; паломницький; курортний; приморський; альпійський; активно-оздоровчий; комерційно-діловий; екологічний; фестивально-конгресний; водний; спортивний; альпіністський; мисливське-рибальський; пригородницький; екзотичний; етнографічний; розважальний.

Таким чином, типологія туристських центрів співвідносить об'єктивну й суб'єктивну сторони туризму, тобто наявність рекреаційних ресурсів і рекреаційну мотивацію населення. Цей діалектичний феномен дозволив І. В. Зоріну виділити три групи факторів формування туристських центрів: що генерують (пов'язані з потребою), що реалізують (пов'язані з ресурсами) і що локалізують (пов'язані з поінформованістю населення) [6].

Зазначена типологія дозволяє при виборі спеціалізації центру спиратися не тільки на наявний природно-історичний, культурний потенціал, а й створювати його свідомо, відповідно до запитів та уподобань населення.

У зарубіжній та вітчизняній містобудівній літературі поняття «туристський центр» звичайно зв'язують із системою розселення (містами, селищами або спеціальними поселеннями – центрами обслуговування туристів). Більш доцільно зв'язувати дане поняття з будь-якою географічною місцевістю, що становить відомий інтерес рекреантів. Туристськими центрами можуть бути: місто, селище, сільський населений пункт, спеціальний центр обслуговування туристів, водні об'єкти, унікальні й типові ландшафти, національні парки, заповідники, заказники тощо. Отже, туристськими центрами виступають як об'єкти, так і ландшафти різних рівнів.

Результати дослідження дають можливість припустити, що міста, містечка, села, різноманітні ландшафтні елементи досліджуваних регіонів, за умов деякої обмеженості природно-історичної спадщини мають широкі можливості для перетворення їх у центри туризму та рекреації. Для цього доцільно розширити їх рекреаційні функції.

Оптимізація функціональної системи центрів туризму та рекреації передбачає розширення низки об'єктів повсякденного, періодичного, епізодичного відвідування. Метою рекреаційних установ є забезпечення потреб масового та індивідуального попиту при мінімальних витратах часу й зусиль рекреантів. Вони полягають у задоволенні фізичних, естетичних, культурних потреб, створення середовища для проведення дозвілля

й міжособистісних спілкувань. При цьому головною є забезпечення максимального комфорту й вибору виду рекреаційного обслуговування, збагачення часу відвідування. Профіль установ галузі повинен відображати реальні запити рекреантів, характер їх життєдіяльності й соціальну активність населення. Тому, на нашу думку, етапу планування рекреаційних зон та об'єктів повинно передувати детальне вивчення соціально-демографічної палітри майбутніх центрів. Вивченню і сегментуванню підлягають статевовікова структура населення, його етнічний та релігійний склад, зайнятість у сферах господарства, освітній рівень. Дослідженню також підлягають співвідношення добового, тижневого, квартального робочого та рекреаційного часу, модні світові та регіональні рекреаційні тенденції.

Рекреаційну діяльність для задоволення індивідуальних потреб населення здійснюють ресторани, бари, кафе, що організують, крім харчування, і відпочинок, а також салони краси, універсальні й спеціалізовані магазини, театри, музеї, виставкові зали, клуби, парки атракціонів, дитячі та спортивні майданчики, басейни, фітнес-клуби, стадіони, льодові палаци тощо. Найбільш оптимальним є їх територіальне поєднання у торговельно-розважальних центрах, а також гнучкий графік роботи протягом доби. Сучасним напрямом рекреаційної діяльності у світовій туристичній практиці є створення тематичних парків. Їх спеціалізація та коло відвідувачів різноманітні – від тематики дитячих казок (Диснейленд) до знайомства з історією та специфікою найбільш поширених місцевих професій, проведення в них майстер-класів, тематичних свят (Німеччина).

Місця масового притягання рекреантів виконують роль центрів або зон рекреаційно-туристичного призначення. Наприклад, в містах Києві та Львові функцію рекреаційних зон виконує історичний центр. В останній час рекреаційні зони створюються також у так званих «спальних» районах, біля ландшафтних об'єктів міст і буферній зоні передмість. Останні потребують посиленого захисту з боку місцевих громад і влади від нецільового використання.

Звідси, змістовному насиченню центрів рекреацій і туризму сприяють різноманітні тематичні заходи, які в світовій туристичній практиці мають спрямованість «подієвого» туризму. Свята, фестивалі, конкурси, змагання – це незабутні враження, які відволікають від буденності, надихають людей на творчість, збагачують враженнями. Вони виконують виховну функцію, а також створюють умови для згуртування громади під час підготовки та проведення, без сумніву, позитивних заходів.

Створення різноманітності об'єктів і видів рекреаційної діяльності має на меті збільшення функціонального призначення міст і релаксації мешканців агломерацій без значних фінансових і часових витрат.

Незважаючи на недостатність розвитку рекреаційної інфраструктури та порівняно значну частку аграрного сектора в економіці досліджуваних регіонів, зазначені умови відкривають можливості для розвитку в них рекреаційних напрямів, пов'язаних з сільським і екологічним туризмом. Вони перспективні для задово-

лення рекреаційних потреб індивідуального, групового, дитячого, сімейного спрямування. Транспортна доступність та сучасні швидкісні види транспорту дають можливість використовувати їх для тижневого, квартального, річного циклів відвідування.

Зазначене просторове розширення меж рекреації регіонів доцільно реалізовувати за допомогою спеціалізованих логістичних центрів. Визначаючи їх функції, слід зупинитися на таких:

- ✦ проведення підготовчої маркетингової роботи з сегментування;
- ✦ формування потенційних груп рекреантів за соціально-демографічними ознаками, уподобаннями, часовими можливостями здійснення рекреації;
- ✦ координація діяльності з організаторами рекреаційних послуг або туристичними фірмами, що представляють їх на галузевому ринку послуг;
- ✦ координація діяльності з представниками транспортної інфраструктури, з метою організації систематичного та спланованого перевезення рекреантів до місць відпочинку й у зворотному напрямку;
- ✦ формування «пакетів» рекреаційного послуг для визначених груп рекреантів, які містять комплекс послуг з перевезення, розміщення, харчування, організації дозвілля;
- ✦ маркетингова діяльність з проведення реклами зазначених послуг і зворотного зв'язку з рекреантами після відпочинку; співпраця з профспілками та місцевою владою з метою організаційного та фінансового сприяння реалізації турпродукту для населення регіону.

Співпраця всіх учасників рекреаційного процесу, профспілок, місцевої влади, роботодавців дасть можливість оптимізувати рекреаційний простір досліджуваних регіонів, розв'язати низку проблем, пов'язаних з його неефективністю та неприбутковістю. Однак головний результат діяльності вбачається в зміні пріоритетів регіональної економіки на користь соціальноорієнтованих галузей, метою діяльності яких є підвищення стандартів якості життя населення.

ВИСНОВКИ

На підставі вищевказаного можна зробити такі висновки стосовно перспектив розвитку рекреаційного комплексу України:

1. Економіка рекреації стає визначальним видом економічної діяльності у світі, тому впровадження ринкових механізмів регулювання рекреаційної діяльності в Україні повинно стати національним пріоритетом держави.

2. Існує нагальна потреба у розробці загальнодержавної стратегії розвитку сфери надання рекреаційних послуг.

3. В Україні наявна чимала кількість рекреаційних ресурсів, але стан їх використання є незадовільним з причини відсутності їх класифікації та інвентаризації. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ветитнев А. М. Технологии маркетинга и менеджмента в системе управления курортными организациями / А. М. Ветитнев. – СПб. : СПбГУЭФ, 1999. – 239 с.
2. Вовк В. М. Основы системного анализа : навч. посіб. / В. М. Вовк, З. Б. Драгомирецька. – Львів : Видав. центр ЛНУ, 2002. – 248 с.
3. Глядіна М. В. Формування та реалізація регіональної політики розвитку рекреаційної сфери : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.10.01 / М. В. Глядіна ; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2006. – 20 с.
4. Захарченко П. В. Модели экономики курортно-рекреационных систем : монография / П. В. Захарченко. – Бердянск : Издательство Ткачук, 2010. – 392 с.
5. Захарченко П. В. Системні моделі діяльності регіонального курортно-рекреаційного комплексу / П. В. Захарченко // Держава та регіони. – 2010. – № 4. – С. 53–56.
6. Зорин І. В. Энциклопедия туризма : Справ. / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 368 с.
7. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : [Навч. посіб.] / Фоменко Н. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

REFERENCES

- Fomenko, N. V. *Rekreasiini resursy ta kurortolohiia* [Recreational Resources and Resorts]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.
- Hliadina, M. V. "Formuvannia ta realizatsiia rehionalnoi polityky rozvytku rekreasiinoi sfery [Formulation and implementation of regional development policies recreational areas]." *avto-ref. dys. ... kand. ekon. nauk*: 08.10.01. , 2006.
- Vovk, V. M., and Dragomiretska, Z. *Osnovy systemnoho analizu* [Fundamentals of Systems Analysis]. Lviv: LNU, 2002.
- Vetitnev, A. M. *Tekhnologii marketinga i menedzhmenta v sisteme upravleniia kurortnymi organizatsiiami* [Technology of marketing and management in the management of organizations resort]. St. Petersburg: SPbGUEF, 1999.
- Zakharchenko, P. V. "Systemni modeli diialnosti rehionalnoho kurortno-rekreasiinoho kompleksu [System model of the regional resort and recreation complex]." *Derzhava ta rehiony*, no. 4 (2010): 53-56.
- Zorin, I. V., and Kwartalnov, V. A. *Entsiklopediia turizma* [Encyclopedia of tourism]. Moscow: Finansy i statistika, 2000.
- Zakharchenko, P. V. *Modeli ekonomiki kurortno-rekreatsion 'Bnykh sistem* [Economic model of resort and recreational systems]. Berdiansk: Izdatelstvo Tkachuk, 2010.

УДК 330.34:332.142

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

ПАРХОМЕНКО Н. О.

УДК 330.34:332.142

Пархоменко Н. О. Характеристика економічних показників стабільного розвитку регіону (на прикладі Луганської області)

У статті надано характеристику показників стабільного розвитку Луганської області. Проаналізовано основні економічні показники Луганської області за 2007–2011 рр. Охарактеризовано існуючі в Україні методи оцінки економічної безпеки та стабільного розвитку регіону. Визначено тенденцію зміни стану розвитку регіону (Луганської області) у 2011 році. Порівняно значення основних показників, які визначають межі стану розвитку регіону за різними методиками. Обґрунтовано доцільність розробки повноцінного інструментарію для здійснення макроекономічного прогнозування оцінки стану регіону в контексті визначення ступеня прояву кризових явищ. Запропоновано використання інструментарію системної динаміки для прогнозування кризових явищ регіону.

Ключові слова: стабільний розвиток, сталий розвиток, регіон, кризовий стан, стабільність стану регіону.

Табл.: 2. **Бібл.:** 12.

Пархоменко Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (кв. Молодіжний, 20а, Луганськ, 91034, Україна)

E-mail: na_parkhomenko@mail.ru

УДК 330.34:332.142

Пархоменко Н. А. Характеристика экономических показателей стабильного развития региона (на примере Луганской области)

В статье дана характеристика показателей стабильного развития Луганской области. Проанализированы основные экономические показатели Луганской области за 2007–2011 гг. Охарактеризованы существующие в Украине методики оценки экономической безопасности и стабильного развития региона. Определена тенденция изменения состояния развития региона (Луганская область) в 2011 году. Проведено сравнение основных показателей, определяющих пределы состояния развития региона по различным методикам. Обоснована целесообразность разработки полноценного инструментария для осуществления макроекономического прогнозирования оценки состояния региона в контексте определения степени проявления кризисных явлений. Предложено использование инструментария системной динамики для прогнозирования кризисных явлений региона.

Ключевые слова: стабильное развитие, устойчивое развитие, регион, кризисное состояние, стабильность состояния региона.

Табл.: 2. **Библ.:** 12.

Пархоменко Наталья Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности, Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля (кв. Молодежный, 20а, Луганск, 91034, Украина)

E-mail: na_parkhomenko@mail.ru

UDC 330.34:332.142

Parkhomenko N. A. Characteristic of Economic Indicators of Stable Development of a Region (Using Example of the Lugansk Oblast)

The article gives characteristic of indicators of stable development of the Lugansk Oblast. It analyses main economic indicators of the Lugansk Oblast during 2007–2011. It characterises the existing in Ukraine methods of assessment of economic security and stable development of the region. It identifies a tendency of changing the state of development of the region (Lugansk Oblast) in 2011. It conducts comparison of main indicators that identify limits of the state of development of the region using different methods. It justifies expediency of development of full value tools for conducting macroeconomic forecasting of assessment of the state of regions in the context of identification of the level of manifestation of crisis phenomena. It offers to use tools of system dynamics for forecasting crisis phenomena of the region.

Key words: stable development, sustainable development, region, crisis state, stability of the region state.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 12.

Parkhomenko Natalia O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Management of Foreign Economic Activity, East-Ukrainian National University named after V. Dahl (kv. Molodizhnyy, 20a, 91034, Ukraine)
E-mail: na_parkhomenko@mail.ru